Byla Nr. 16/05

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO
N U T A R I M A S

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO 47 STRAIPSNIO (2003 M. BALANDŽIO 3 D. REDAKCIJA) 4 DALIES (2002 M. SAUSIO 24 D. REDAKCIJA) ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI, DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO 2004 M. LIEPOS 1 D. DEKRETO NR. 140 „DĖL APYGARDOS TEISMO TEISĖJO ATLEIDIMO“ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI, LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO 83 STRAIPSNIO (2002 M. SAUSIO 24 D. REDAKCIJA) 1, 2 DALIMS, 84 STRAIPSNIO (2002 M. SAUSIO 24 D. REDAKCIJA) 1, 6 DALIMS, 86 STRAIPSNIO (2002 M. SAUSIO 24 D. REDAKCIJA) 2 DALIAI, 90 STRAIPSNIO (2002 M. SAUSIO 24 D. REDAKCIJA) 1 DALIES 5 PUNKTUI, 6 DALIAI, TAIP PAT DĖL BYLOS DALIES PAGAL PAREIŠKĖJO – LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRAŠYMĄ IŠTIRTI LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO 2004 M. LIEPOS 1 D. DEKRETO NR. 140 „DĖL APYGARDOS TEISMO TEISĖJO ATLEIDIMO“ ATITIKTĮ LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO 90 STRAIPSNIO 7 DALIAI (2002 M. SAUSIO 24 D. REDAKCIJA) NUTRAUKIMO

2007 m. gruodžio 17 d.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Egidijaus Kūrio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Ramutės Ruškytės, Vytauto Sinkevičiaus, Stasio Stačioko, Romualdo Kęstučio Urbaičio,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Prezidento atstovams Respublikos Prezidento patarėjams teisės klausimais Česlovui Atkočaičiui ir Dariui Vilimui,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2007 m. gruodžio 10 d. išnagrinėjo bylą Nr. 16/05 pagal pareiškėjo -Lietuvos apeliacinio teismo prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintiems „teisinės valstybės principams“, Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam visų asmenų lygybės įstatymui, valstybės institucijoms ir pareigūnams principui, 115 straipsniui ta apimtimi, kuria nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teismų teisėjai iš pareigų atleidžiami įstatymo nustatyta tvarka, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 83 straipsnio 1 daliai, 83, 84, 86 straipsniuose, 90 straipsnio 1 dalies 5 punkte, 6, 7 dalyse, pasak pareiškėjo, įtvirtintai teisėjų drausminės atsakomybės ir atleidimo tvarkai.

Konstitucinis Teismas

n u s t a t ė:

I

Pareiškėjas – Lietuvos apeliacinis teismas nagrinėjo civilinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“ (toliau – ir Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140) neprieštarauja Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintiems „teisinės valstybės principams“,

Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam visų asmenų lygybės įstatymui, valstybės institucijoms ir pareigūnams principui, 115 straipsniui ta apimtimi, kuria nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teismų teisėjai iš pareigų atleidžiami įstatymo nustatyta tvarka, Teismų įstatymo 83 straipsnio 1 daliai, 83, 84, 86 straipsniuose, 90 straipsnio 1 dalies 5 punkte, 6, 7 dalyse, pasak pareiškėjo, įtvirtintai teisėjų drausminės atsakomybės ir atleidimo tvarkai.

II

Pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo prašymas grindžiamas tuo, kad pagal Konstitucijos 84 straipsnio 11 punktą Respublikos Prezidentas žemesnių grandžių teismų – apygardų, apylinkių teismų pirmininkus, teisėjus iš pareigų atleidžia įstatymų nustatyta tvarka; teisėjų atleidimo iš pareigų procedūra yra nustatyta Teismų įstatyme, į kurį, pasak pareiškėjo, nukreipia Konstitucijos 112 straipsnis. Teismų įstatymo IX skyriuje yra nustatyta teisėjų atsakomybė, jų atleidimo ir pašalinimo iš pareigų tvarka; pagal šio įstatymo 83 straipsnio 1 dalį teisėjas drausmine tvarka atsako Teisėjų garbės teisme, kuris gali priimti Teismų įstatymo 86 straipsnio 1, 2 dalyse nustatytus sprendimus. Ginčijamu Respublikos Prezidento dekretu Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis pagal Konstitucijos 115 straipsnio 5 punktą buvo atleistas iš pareigų už teisėjo vardą žeminantį poelgį, nors jam iškelta drausmės byla dar nebuvo išnagrinėta Teisėjų garbės teisme. Tačiau, pareiškėjo nuomone, vargu ar Respublikos Prezidentas, Teisėjų garbės teismui dar nepriėmus atitinkamo sprendimo, turėjo teisę minėtu pagrindu atleisti šį teisėją iš pareigų. Kadangi pagal Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalį įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs, pareiškėjui kilo abejonių, ar išleidžiant Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretą Nr. 140 nebuvo padaryta išimtis dėl G. Baziulio ir ar nebuvo pažeisti teisingos pilietinės visuomenės, teisinės valstybės ir asmenų lygybės įstatymui principai.

III

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti suinteresuoto asmens - Respublikos Prezidento atstovų Č. Atkočaičio ir D. Vilimo rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas Respublikos Prezidento dekretas neprieštarauja Konstitucijai ir Teismų įstatymui. Respublikos Prezidento atstovų pozicija grindžiama šiais argumentais.

1. Pagal Konstitucijos 77 straipsnio 2 dalį Respublikos Prezidentas daro visa, kas jam pavesta Konstitucijos ir įstatymų. Konstitucijos 112 straipsnyje ir Teismų įstatymo 90 straipsnyje yra įtvirtinta Respublikos Prezidento teisė atleisti teisėjus iš pareigų. Konstitucijos 115 straipsnyje ir Teismų įstatyme yra numatyti teisėjo atleidimo iš pareigų pagrindai, *inter alia* kai teisėjas savo poelgiu pažemina teisėjo vardą. Nepriekaištinga reputacija (Teismų įstatymo 52 straipsnis) – esminis reikalavimas teisėjui, išliekantis visą jo įgaliojimų vykdymo laiką. Paaiškėjus, kad teisėjas savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, Respublikos Prezidentui kyla konstitucinė pareiga kreiptis į Teismų tarybą patarimo dėl tokio teisėjo atleidimo, o gavus tokį patarimą – atleisti tą teisėją.

Konstitucijos 84 straipsnio 11 punkte ir 112 straipsnyje nustatyti išimtiniai Respublikos Prezidento įgaliojimai skirti, perkelti ir atleisti iš pareigų apygardų ir apylinkių teismų teisėjus ir pirmininkus įgyvendintini be jokių išlygų, jų neriboja kitų valstybės valdžios institucijų, taip pat ir teismų, valia. Respublikos Prezidentas, ginčijamu dekretu atleisdamas Vilniaus apygardos teismo teisėją G. Baziulį iš pareigų, įvertino jo poelgį, žeminantį teisėjo vardą, tačiau nesprendė G. Baziulio kaltės klausimo, pagal Konstitucijos 5, 109, 114 straipsnius priskirto teismo kompetencijai. Vykdydamas Konstitucijos 112 straipsnį Respublikos Prezidentas atsižvelgė į Teismų įstatyme numatytos teisėjų savivaldos institucijos – Teismų tarybos, kuri G. Baziulio poelgį įvertino kaip žeminantį teisėjo vardą, patarimą Respublikos Prezidentui atleisti Vilniaus apygardos teismo teisėją G. Baziulį iš pareigų, savo poelgiu

pažeminus teisėjo vardą (Teismų tarybos 2004 m. birželio 30 d. nutarimas Nr. 251 „Dėl patarimo Lietuvos Respublikos Prezidentui atleisti apygardos teismo teisėją“).

2. Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punkte, 90 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyti du alternatyvūs teisėjo patraukimo atsakomybėn už teisėjo vardo pažeminimą būdai: teisėjas gali arba atsakyti drausmine tvarka, arba būti atleistas iš pareigų Teismų įstatymo 90 straipsnyje nustatyta tvarka. Tai priklauso nuo padaryto nusižengimo sunkumo. Kita vertus, drausmės bylos iškėlimas nėra kliūtis atleisti teisėją iš teisėjo pareigų, jei jis savo poelgiu akivaizdžiai pažemino teisėjo vardą, nes atleidimas iš pareigų nėra drausminė nuobauda ir jis yra sietinas su tuo, kad asmuo neatitinka įstatymuose teisėjui nustatytų reikalavimų. Buvo nustatyta, kad Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis savo elgesiu pažemino teisėjo vardą, o Teismų taryba patarė jį atleisti iš pareigų, todėl laikytina, kad šis teisėjas iš pareigų buvo atleistas pagal Teismų įstatymo reikalavimus.

IV

Rengiant bylą teisminiam nagrinėjimui buvo gautas Nacionalinės teismų administracijos 1. e. direktoriaus pareigas R. Laurinavičiaus raštas, prie kurio pridėta informacija apie Vilniaus apygardos teismo teisėjo G. Baziulio atleidimą iš pareigų.

V

Iki viešo Konstitucinio Teismo posėdžio buvo apklaustas liudytojas – atleistasis Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis. Jis pateikė parodymus ir paaiškinimus, iš esmės tapačius pateiktiesiems Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėjamoje civilinėje byloje, kurioje buvo nutarta kreiptis į Konstitucinį Teismą ir kuri buvo pridėta prie šio pareiškėjo prašymo ištirti Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekreto Nr. 140 atitiktį Konstitucijai ir Teismų įstatymo straipsniams (jų dalims).

VI

Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Respublikos Prezidento atstovai Č. Atkočaitis ir D. Vilimas iš esmės pakartojo rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus, taip pat pateikė papildomus paaiškinimus. Konstitucinio Teismo posėdyje parodymus davė liudytojas – atleistasis Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis.

Konstitucinis Teismas

k o n s t a t u o j a:

I

1. Respublikos Prezidentas 2004 m. liepos 1 d. išleido dekretą Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“, kuriame nustatyta:

„**1 straipsnis.**

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 84 straipsnio 11 punktu, 112 straipsniu, 115 straipsnio 5 punktu ir Teismų tarybai patarus a t l e i d ž i u Vilniaus apygardos teismo teisėją Giedrių BAZIULĮ iš pareigų, savo poelgiu pažeminus teisėjo vardą.

2 straipsnis.

Šis dekretas įsigalioja nuo jo pasirašymo dienos.“

2. Pareiškėjas – Lietuvos apeliacinis teismas prašo ištirti, ar šis Respublikos Prezidento dekretas neprieštarauja Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintiems „teisinės

valstybės principams“, Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam visų asmenų lygybės įstatymui, valstybės institucijoms ir pareigūnams principui, 115 straipsniui ta apimtimi, kuria nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teismų teisėjai iš pareigų atleidžiami įstatymo nustatyta tvarka, Teismų įstatymo 83 straipsnio 1 daliai, 83, 84, 86 straipsniuose, 90 straipsnio 1 dalies 5 punkte, 6, 7 dalyse, pasak pareiškėjo, įtvirtintai teisėjų drausminės atsakomybės ir atleidimo tvarkai.

3. Pareiškėjas – Lietuvos apeliacinis teismas prašo ištirti, ar Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 neprieštarauja *inter alia* Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintiems „teisinės valstybės principams“. Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, kad teisinės valstybės principas yra įtvirtintas ne tik Konstitucijos preambulėje, taip pat kad teisės aktų (jų dalių) atitikties Konstitucijos preambulėje skelbiamiems teisingos pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekiams tyrimas suponuoja jų atitikties konstituciniam teisinės valstybės principui tyrimą.

4. Iš pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo prašymo argumentų matyti, kad pareiškėjas prašo ištirti, ar Respublikos Prezidento dekretas Nr. 140 neprieštarauja Teismų įstatymo straipsniams (jų dalims), išdėstytiems 2002 m. sausio 24 d. redakcija.

5. Minėta, kad pareiškėjas prašo ištirti, ar ginčijamas Respublikos Prezidento dekretas neprieštarauja *inter alia* Teismų įstatymo 90 straipsnio 7 daliai (2002 m. sausio 24 d. redakcija).

Pažymėtina, kad Teismų įstatymo 90 straipsnio 7 dalis (2002 m. sausio 24 d. redakcija) Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimu buvo pripažinta prieštaraujančia Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 112 straipsnio 5 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui, konstituciniam teisinės valstybės principui. Todėl ginčijamo Respublikos Prezidento dekreto atitikties šiai daliai tyrimas tampa beprasmis: jeigu ji būtų tiriama, būtų daroma iš esmės klaidinga prezumpcija, esą poįstatyminis teisės aktas turi atitikti antikonstitucinį įstatymą. Tokia prezumpcija paneigtų Konstitucijoje įtvirtintą teisės aktų hierarchijos, kurios viršūnėje yra Konstitucija, sampratą; taip būtų iškreipta pati konstitucinės justicijos esmė.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus konstatuotina, kad šioje konstitucinės justicijos bylos dalyje nebeliko tyrimo dalyko, todėl bylos dalis dėl Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekreto Nr. 140 atitikties Teismų įstatymo 90 straipsnio 7 daliai (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nutrauktina.

6. Iš pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo prašymo argumentų taip pat matyti, kad jam kilo abejonių dėl Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekreto Nr. 140 atitikties *inter alia:*

– ne visam Teismų įstatymo 83 straipsniui (2002 m. sausio 24 d. redakcija), bet tik jo 1 daliai, 2 dalies nuostatai „teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka: 1) už teisėjo vardą žeminantį poelgį“;

– ne visam Teismų įstatymo 84 straipsniui (2002 m. sausio 24 d. redakcija), bet tik jo 1 dalies nuostatai „Drausmės byla teisėjui gali būti iškelta tuoj pat, kai paaiškėja bent vienas iš šio Įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų“, 6 dalies nuostatai „Iškelta drausmės byla perduodama Teisėjų garbės teismui“;

– ne visam Teismų įstatymo 86 straipsniui (2002 m. sausio 24 d. redakcija), bet tik jo 2 dalies nuostatai „Teisėjų garbės teismas sprendimu gali pasiūlyti Respublikos Prezidentui <...> šio įstatymo nustatyta tvarka <...> 2) atleisti teisėją iš pareigų“;

– ne visai Teismų įstatymo 90 straipsnio 6 daliai (2002 m. sausio 24 d. redakcija), bet tik šios dalies nuostatai „Apygardos teismo <...> teisėją iš pareigų atleidžia Respublikos Prezidentas“.

7. Apibendrinant konstatuotina, kad šioje konstitucinės justicijos byloje Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekreto Nr. 140 atitiktis Konstitucijai ir Teismų įstatymo straipsniams (jų dalims) yra ginčijama tik tuo aspektu, kad šiuo Respublikos Prezidento dekretu Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis buvo atleistas iš pareigų Teisėjų garbės

teismui neišnagrinėjus jam iškeltos drausmės bylos ir nepriėmus joje sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti šį teisėją iš pareigų.

Konstitucinis Teismas Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekreto Nr. 140 atitiktį Konstitucijai ir Teismų įstatymo straipsniams (jų dalims) tirs tik tuo aspektu, dėl kurio argumentus pateikia pareiškėjas – Lietuvos apeliacinis teismas.

II

1. Šioje konstitucinės justicijos byloje nustatyta:

– 2004 m. sausio 12 d. Vilniaus apygardos teismo teisėjo G. Baziulio vairuojamas automobilis atsitrenkė į priekyje važiavusią transporto priemonę; padarydamas šią avariją, G. Baziulis pažeidė Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 127 straipsnio 2 dalį; tą pačią dieną jam buvo surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas Nr. 3-760, kurio skyriaus „Pažeidėjas“ eilutėje „darbovietė“ buvo įrašyta „nedirba“; G. Baziulis nepasisakė esąs teisėjas ir pasirašė šį protokolą; Vilniaus apygardos teismo pirmininkui apie šį administracinį teisės pažeidimą jis nepranešė (pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėjamos civilinės bylos Nr. 2A-286/2005 I tomas, 43, 44 lapai; liudytojo G. Baziulio parodymai Konstitucinio Teismo posėdyje);

– išnagrinėjus G. Baziulio padaryto administracinio teisės pažeidimo bylą, Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybos 2004 m. sausio 16 d. nutarimu Nr. 3-760, sankcionuotu Vilniaus miesto 2 apylinkės teismo teisėjos A. Tilindienės, vadovaujantis ATPK 30^1 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią *inter alia* gali būti paskirta švelnesnė nuobauda nei numatyta atitinkamo ATPK straipsnio sankcijoje, G. Baziuliui pagal ATPK 127 straipsnio 2 dalį buvo paskirta administracinė nuobauda – įspėjimas; G. Baziulis su šiuo nutarimu buvo supažindintas ir jį pasirašė (pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėjamos civilinės bylos Nr. 2A-286/2005 I tomas, 43, 44 lapai);

– apie šį G. Baziulio padarytą administracinį teisės pažeidimą Specialiųjų tyrimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus V. Junoko 2004 m. gegužės 20 d. raštu Nr. 4-1-1918 „Dėl Giedriaus Baziulio padaryto administracinio teisės pažeidimo“ buvo informuotas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas V Greičius; 2004 m. birželio 2 d. G. Baziulis raštu pateikė paaiškinimą Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkui V. Miliui, kuriame *inter alia* nurodė, kad po 2004 m. sausio 12 d. padarytos avarijos Kelių policijoje parašytame paaiškinime jis nenurodė savo darbovietės; Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas V. Milius 2004 m. birželio 2 d. surašė teikimą Teisėjų etikos ir drausmės komisijai dėl drausmės bylos iškėlimo Vilniaus apygardos teismo teisėjui G. Baziuliui; Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2004 m. birželio 9 d. posėdyje išklausė Vilniaus apygardos teismo teisėją G. Baziulį ir tos pačios dienos sprendimu Nr. 5 „Iškelti drausmės bylą teisėjui Giedriui Baziuliui“ nusprendė iškelti jam drausmės bylą dėl teisėjo vardą žeminančio poelgio, nes buvo padaryta išvada, jog G. Baziulis žinojo, kad pagal Teismų įstatymo 47 straipsnio (2003 m. balandžio 3 d. redakcija) 4 dalį (2002 m. sausio 24 d. redakcija) teisėjas negali atsakyti administracine tvarka, bet jam padarius administracinį teisės pažeidimą medžiaga yra perduodama Teisėjų etikos ir drausmės komisijai, tačiau sąmoningai nenurodė savo darbo vietos ir nesiėmė jokių veiksmų, kad būtų įgyvendintos minėtos Teismų įstatymo nuostatos; Teisėjų garbės teismo pirmininkas A Sirvydis 2004 m. birželio 16 d. patvarkymu Nr. 2 nustatė Vilniaus apygardos teismo teisėjui G. Baziuliui iškeltos drausmės bylos nagrinėjimo Teisėjų garbės teisme posėdžio datą – 2004 m. liepos 14 d. 14 val. (pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėjamos civilinės bylos Nr. 2A-286/2005 I tomas, 70, 71, 94, 95, 99, 100, 118 lapai);

– l. e. Respublikos Prezidento pareigas A. Paulausko pavedimu Respublikos Prezidento patarėja teisės klausimais M. Vainiutė 2004 m. birželio 25 d. raštu Teismų tarybai Nr. 2D-2558 „Dėl patarimo Respublikos Prezidentui“ paprašė Teismų tarybos patarti dėl G. Baziulio

atleidimo iš Vilniaus apygardos teismo teisėjo pareigų; šio rašto kopija išsiųsta Nacionalinei teismų administracijai; Teismų taryba 2004 m. birželio 30 d. neeiliniame posėdyje apsvarstė šį prašymą ir priėmė nutarimą Nr. 251 „Dėl patarimo Lietuvos Respublikos Prezidentui atleisti apygardos teismo teisėją“, kuriuo nutarė patarti Respublikos Prezidentui atleisti G. Baziulį iš Vilniaus apygardos teismo teisėjo pareigų už teisėjo vardą žeminantį poelgį; G. Baziulis šiame posėdyje nedalyvavo (pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo nagrinėjamos civilinės bylos Nr. 2A-286/2005 I tomas, 87, 134 lapai, Nacionalinės teismų administracijos l. e. direktoriaus pareigas R. Laurinavičiaus 2007 m. kovo 16 d. raštas Nr. 4R-444-(1.13));

– Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretu Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“, vadovaujantis Konstitucijos 84 straipsnio 11 punktu, 112 straipsniu, 115 straipsnio 5 punktu ir Teismų tarybai patarus, Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis buvo atleistas iš pareigų, savo poelgiu pažeminus teisėjo vardą.

2. Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimu Teismų įstatymo 119 straipsnio 2 dalis (2002 m. sausio 24 d. redakcija) ta apimtimi, kuria nustatyta, kad į Teismų tarybą įeina ne tik teisėjai, bet ir kiti asmenys, buvo pripažinta prieštaraujančia Konstitucijos 112 straipsnio 5 daliai, 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam valdžių padalijimo principui, konstituciniam teisinės valstybės principui. Konstitucinis Teismas 2006 m. gegužės 9 d. ir 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimuose yra konstatavęs, jog tai jokiu būdu nereiškia, kad Teismų tarybos, sudarytos pagal tuo metu galiojusius Teismų įstatymo (2002 m. sausio 24 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) straipsnius (jų dalis), priimti sprendimai patarti Respublikos Prezidentui dėl teisėjų paskyrimo, paaukštinimo, perkėlimo, atleidimo iš pareigų ar kurie nors kiti tokios Teismų tarybos sprendimai gali būti kvestionuojami vien šiais pagrindais.

Minėta, kad Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimu prieštaraujančia Konstitucijai buvo pripažinta ir Teismų įstatymo 90 straipsnio 7 dalis (2002 m. sausio 24 d. redakcija). Tai taip pat jokiu būdu nereiškia, kad vien šiuo pagrindu gali būti kvestionuojami Teismų tarybos, sudarytos pagal tuo metu galiojusius Teismų įstatymo (2002 m. sausio 24 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) straipsnius (jų dalis), sprendimai, priimti įgyvendinant Teismų įstatymo 90 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nuostatas.

Taigi Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140, kuriuo Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis buvo atleistas iš pareigų, savo poelgiu pažeminus teisėjo vardą, taip pat negali būti kvestionuojamas vien tuo pagrindu, kad patarimą atleisti šį teisėją iš pareigų Respublikos Prezidentui davė Teismų taryba, į kurią įėjo ne tik teisėjai, bet ir kiti asmenys.

3. Paminėtina, kad pagal Teismų įstatymo 83 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 2 dalį teisėjo vardą žeminantis poelgis (1 punktas) ir administracinis teisės pažeidimas (2 punktas) – skirtingi teisėjo patraukimo drausminėn atsakomybėn pagrindai; administracinis teisės pažeidimas savaime nereiškia, kad buvo padarytas teisėjo vardą žeminantis poelgis.

Šiame kontekste paminėtina, kad įstatymuose numatyti administraciniai teisės pažeidimai yra labai įvairūs; ne kiekvienas administracinis teisės pažeidimas (*inter alia* ne kiekvienas kelių eismo taisyklių pažeidimas) savaime reiškia, jog yra pagrindas jį padariusį teisėją traukti drausminėn atsakomybėn, traktuoti kaip pažeminusį teisėjo vardą.

Tačiau pabrėžtina, kad Teismų taryba žeminančiu teisėjo vardą poelgiu pripažino ne tai, kad G. Baziulis sukėlė eismo įvykį – padarė administracinį teisės pažeidimą, bet tai, kad jis nutylėjo savo pareigas ir šitaip sudarė prielaidas būti patrauktas administracinėn atsakomybėn, nors jis, kaip teisėjas, pagal ATPK būtent administracinėn atsakomybėn negalėjo būti patrauktas. Toks G. Baziulio nutylėjimas sudarė prielaidas Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos Eismo priežiūros tarnybai priimti 2004 m. sausio 16 d. nutarimą Nr. 3-760, o teisėjai – sankcionuoti pareigūno sprendimą paskirti švelnesnę nuobaudą nei numatyta ATPK 127 straipsnio 2 dalies sankcijoje, t. y. priimti tokius sprendimus, kokie pagal Teismų įstatymo 47 straipsnio (2003 m. balandžio 3 d. redakcija) 4 dalį (2002 m. sausio 24 d. redakcija) negalėjo būti priimti (kad ir kaip – taip pat ir

konstitucingumo požiūriu – būtų vertinamas šioje dalyje nustatytas teisinis reguliavimas).

Paminėtina, kad šie, taip pat ir kiti su Teismų tarybos sprendimo patarti atleisti G. Baziulį iš Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjo pareigų priėmimo procedūra susiję klausimai pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo prašyme nėra keliami.

4. Kartu pažymėtina, jog Teismų įstatymo 47 straipsnio (2003 m. balandžio 3 d. redakcija) 4 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nuostata, kad teisėjas negali atsakyti administracine tvarka, nėra konstituciškai pagrįsta.

4.1. Ši nuostata aiškintina atsižvelgiant į kitą šios dalies nuostatą, būtent į nuostatą, kad jei teisėjas padaro administracinį teisės pažeidimą, medžiaga perduodama Teisėjų etikos ir drausmės komisijai, taip pat į šio įstatymo 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalį, pagal kurią drausmės byla teisėjui gali būti iškelta tuoj pat, kai paaiškėja bent vienas iš šio įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų (bet ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią apie nusižengimą sužinojo turinti teisę iškelti drausmės bylą Teisėjų etikos ir drausmės komisija), o pagal 83 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 2 dalies 2 punktą teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka už administracinio teisės pažeidimo padarymą; pagal Teismų įstatymo 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 5 dalį ši komisija turi teisę iškelti drausmės bylas, kurios pagal šio straipsnio 6 dalį perduodamos Teisėjų garbės teismui, tačiau šis pagal Teismų įstatymo 86 straipsnyje (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nustatytą kompetenciją neturi įgaliojimų patraukti administracinėn atsakomybėn administracinį teisės pažeidimą padariusio teisėjo. Taigi toks teisėjas išvengia administracinės atsakomybės už savo padarytą administracinį teisės pažeidimą (taip pat ir tada, kai pagal Teismų įstatymo 86 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 2 dalį Teisėjų garbės teismas sprendimu pasiūlo Respublikos Prezidentui ar Seimui šio įstatymo nustatyta tvarka paskirti tą teisėją žemesnės pakopos teismo teisėju, atleisti jį iš pareigų ar pradėti to teisėjo apkaltos procesą).

4.2. Toks Teismų įstatymo 47 straipsnio (2003 m. balandžio 3 d. redakcija) 4 dalyje (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas nedera su Konstitucijos 114 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią teisėjas negali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, suimtas, negali būti kitaip suvaržyta jo laisvė be Seimo, o tarp Seimo sesijų – be Respublikos Prezidento sutikimo. Teisėjo – kaip ir Seimo nario ir Vyriausybės nario, kurie taip pat yra pareigūnai, įgyvendinantys funkcijas vykdant valstybės valdžią, – imunitetas nuo administracinės atsakomybės Konstitucijoje nėra nustatytas, išskyrus atvejus, kai administracinė atsakomybė yra susijusi su teisėjo laisvės suvaržymu; tuo tarpu Respublikos Prezidentas turi Konstitucijoje eksplicitiškai įtvirtintą imunitetą ne tik nuo baudžiamosios, bet ir nuo administracinės atsakomybės: kol eina savo pareigas, jis negali būti suimtas, patrauktas baudžiamojon ar administracinėn atsakomybėn (Konstitucijos 86 straipsnio 1 dalis).

4.3. Kita vertus, Teismų įstatymo 47 straipsnio (2003 m. balandžio 3 d. redakcija) 4 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nuostata, kad teisėjas negali atsakyti administracine tvarka, yra siekiama užtikrinti Konstitucijoje įtvirtintą teisėjo nepriklausomumą vykdant teisingumą, *inter alia* įgyvendinti Konstitucijos 114 straipsnio 1 dalies nuostatą, kad valstybinės valdžios ir valdymo institucijų, Seimo narių ir kitų pareigūnų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių organizacijų ar piliečių kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą draudžiamas ir užtraukia įstatymo numatytą atsakomybę. Akivaizdu, kad nepagrįstas mėginimas patraukti teisėją administracinėn atsakomybėn tam tikromis aplinkybėmis iš tikrųjų gali reikšti, jog į jo veiklą yra kėsinamasi mėginant padaryti poveikį teisėjo sprendimams arba keršijant už jau priimtus sprendimus.

Taigi iš Konstitucijos kyla įpareigojimas įstatymų leidėjui nustatyti tokią teisėjo patraukimo administracinėn atsakomybėn tvarką, kuri galėtų maksimaliai apsaugoti teisėją nuo nepagrįsto patraukimo administracinėn atsakomybėn.

Kartu pažymėtina, jog, užtikrinant teisėjo nepriklausomumą vykdant teisingumą, turi būti paisoma to, kad teisėjai pagal Konstituciją neturi imuniteto nuo administracinės atsakomybės (išskyrus tuos atvejus, kai administracinė atsakomybė yra susijusi su teisėjo

laisvės suvaržymu). Įgyvendinant Konstitucijos 114 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas turi būti rasta teisinga pusiausvyra.

Antai Konstituciją apskritai atitiktų (taip pat ir *de lege ferenda* požiūriu) taisyklė, kad, norint patraukti teisėją administracinėn atsakomybėn, turėtų būti gautas tam tikros teisminės valdžios institucijos (atitinkamo teismo, aukštesnio atitinkamos teismų sistemos teismo) arba teisminės valdžios savivaldos institucijos (Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje numatytos specialios įstatymu numatytos teisėjų institucijos, kitos teisminės valdžios savivaldos institucijos) sutikimas (leidimas).

Pabrėžtina, kad tokio sutikimo (leidimo) paskirtis – ne sudaryti prielaidą administracinį teisės pažeidimą padariusiam teisėjui išvengti administracinės atsakomybės, bet užtikrinti, kad nebūtų daromas toks poveikis jo veiklai, kurį draudžia Konstitucija (Konstitucijos 114 straipsnio 1 dalis).

4.4. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Teismų įstatymo 47 straipsnio (2003 m. balandžio 3 d. redakcija) 4 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nuostata, jog teisėjas negali atsakyti administracine tvarka, prieštarauja Konstitucijos 114 straipsnio 2 daliai.

III

Dėl Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekreto Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“ atitikties Teismų įstatymo 83 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 daliai, 2 dalies nuostatai „Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka: 1) už teisėjo vardą žeminantį poelgį“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies nuostatai „Drausmės byla teisėjui gali būti iškelta tuoj pat, kai paaiškėja bent vienas iš šio Įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 6 dalies nuostatai „Iškelta drausmės byla perduodama Teisėjų garbės teismui“, 86 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 2 dalies nuostatai „Teisėjų garbės teismas sprendimu gali pasiūlyti Respublikos Prezidentui <...> šio įstatymo nustatyta tvarka <...> 2) atleisti teisėją iš pareigų“, 90 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies 5 punktui, 6 dalies nuostatai „Apygardos teismo <...> teisėją iš pareigų atleidžia Respublikos Prezidentas“.

1. Pagal pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo prašymą sprendžiant, ar Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 neprieštarauja Teismų įstatymo 83 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 daliai, pagal kurią teisėjas drausmine tvarka atsako Teisėjų garbės teisme, 2 dalies nuostatai „Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka: 1) už teisėjo vardą žeminantį poelgį“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies nuostatai „Drausmės byla teisėjui gali būti iškelta tuoj pat, kai paaiškėja bent vienas iš šio Įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 6 dalies nuostatai „Iškelta drausmės byla perduodama Teisėjų garbės teismui“, 86 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 2 dalies nuostatai „Teisėjų garbės teismas sprendimu gali pasiūlyti Respublikos Prezidentui <...> šio įstatymo nustatyta tvarka <...> 2) atleisti teisėją iš pareigų“, 90 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies 5 punktui, pagal kurį teisėjas atleidžiamas iš pareigų, kai savo poelgiu pažemina teisėjo vardą, 6 dalies nuostatai „Apygardos teismo <...> teisėją iš pareigų atleidžia Respublikos Prezidentas“ tuo aspektu, kad šiuo Respublikos Prezidento dekretu Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis buvo atleistas iš pareigų Teisėjų garbės teismui neišnagrinėjus jam iškeltos drausmės bylos ir nepriėmus joje sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti šį teisėją iš pareigų, pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas, sistemiškai vertindamas Teismų įstatyme (2002 m. sausio 24 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) nustatytą teisėjų atleidimo iš pareigų dėl to, kad teisėjai savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, teisinį reguliavimą, savo 2006 m. lapkričio 27 d. nutarime konstatavo, kad:

– šiame įstatyme yra įtvirtintas toks visuminis teisėjo atleidimo iš pareigų dėl to, kad jis

savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, santykių reguliavimas, pagal kurį Teisėjų garbės teismas turi teisę *inter alia* teikti pasiūlymus Respublikos Prezidentui atleisti teisėją iš pareigų dėl to, kad jis savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, o Respublikos Prezidentas, gavęs Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytos specialios teisėjų institucijos patarimą dėl teisėjo atleidimo iš pareigų dėl to, kad jis savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, turi įgaliojimus spręsti, ar atleisti teisėją iš pareigų minėtu pagrindu;

– nei Teismų įstatymo 90 straipsnyje (2002 m. sausio 24 d. redakcija), nei kituose šio įstatymo straipsniuose nėra nustatyta, kad Respublikos Prezidentas atleisti teisėją iš pareigų dėl to, kad teisėjas savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, gali tik esant Teisėjų garbės teismo siūlymui Respublikos Prezidentui; nei Teismų įstatymo 90 straipsnyje (2002 m. sausio 24 d. redakcija), nei kituose šio įstatymo straipsniuose nėra nustatyta, kad Respublikos Prezidentas kreiptis į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią teisėjų instituciją patarimo dėl teisėjo atleidimo iš pareigų dėl to, kad teisėjas savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, gali tik tuomet, kai yra Teisėjų garbės teismo siūlymas Respublikos Prezidentui atleisti teisėją dėl to, kad jis savo poelgiu pažemino teisėjo vardą;

– Respublikos Prezidento konstitucinių įgaliojimų kreiptis į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią teisėjų instituciją patarimo dėl teisėjo, kuris savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, atleidimo iš pareigų negali susaistyti tai, yra Teisėjų garbės teismo atitinkamas siūlymas Respublikos Prezidentui ar jo nėra; pagal Konstituciją joks Teisėjų garbės teismo sprendimas drausmės byloje, kurioje buvo nagrinėjama, ar teisėjas savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, kad ir koks jis būtų (*inter alia* nutraukti drausmės bylą, jeigu nėra drausminės atsakomybės pagrindo; apsiriboti drausmės bylos svarstymu; paskirti teisėjui drausminę nuobaudą), neapriboja, juo labiau nepaneigia Respublikos Prezidento konstitucinių įgaliojimų kreiptis į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią teisėjų instituciją patarimo dėl teisėjo, kuris savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, atleidimo iš pareigų;

– jeigu Teismų įstatyme (2002 m. sausio 24 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) nustatytas minėtas teisinis reguliavimas būtų aiškinamas kaip esą nustatantis draudimą Respublikos Prezidentui tol, kol Teisėjų garbės teismas (išnagrinėjęs teisėjui iškeltą drausmės bylą) nepasiūlys Respublikos Prezidentui atleisti teisėją iš pareigų dėl to, kad jis savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, kreiptis į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią teisėjų instituciją patarimo dėl teisėjo atleidimo iš pareigų ir kaip nustatantis draudimą Respublikos Prezidentui atleisti teisėją iš pareigų dėl to, kad jis savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, jeigu Teisėjų garbės teismas (išnagrinėjęs teisėjui iškeltą drausmės bylą) nepasiūlys Respublikos Prezidentui atleisti teisėją iš pareigų dėl to, kad jis savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, tai reikštų, kad Teismų įstatymo 86 straipsnyje (2002 m. sausio 24 d. redakcija) (aiškinamame jį susiejus su 90 straipsniu (2002 m. sausio 24 d. redakcija)) yra nustatytas toks teisinis reguliavimas, kuris suvaržo ar net paneigia Konstitucijoje nustatytus Respublikos Prezidento įgaliojimus atleisti iš pareigų *inter alia* apygardų teismų teisėjus, kurie savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, taip pat suvaržo ar net paneigia Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytos specialios teisėjų institucijos įgaliojimus patarti Respublikos Prezidentui dėl teisėjo atleidimo iš pareigų; jeigu Teismų įstatyme (2002 m. sausio 24 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) būtų nustatytas toks – Konstitucijoje nustatytus Respublikos Prezidento įgaliojimus atleisti iš pareigų *inter alia* apygardų teismų teisėjus, kurie savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, suvaržantis ar net paneigiantis, Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytos specialios teisėjų institucijos įgaliojimus patarti Respublikos Prezidentui dėl teisėjo atleidimo iš pareigų suvaržantis ar net paneigiantis – teisinis reguliavimas, jis galėtų būti vertinamas kaip prieštaraujantis Konstitucijai.

2. Konstatavus, kad pagal Teismų įstatymą (2002 m. sausio 24 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) prieš atleidžiant apygardos teismo teisėją iš pareigų dėl to, kad jis savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, nėra būtina tokiam teisėjui iškelti drausmės bylą ir nėra būtina, kad Teisėjų garbės teismas, išnagrinėjęs tokią bylą, priimtų sprendimą siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti tą teisėją iš pareigų, taip pat kad nepriklausomai nuo to, yra

Teisėjų garbės teismo siūlymas Respublikos Prezidentui atleisti tą teisėją iš pareigų ar tokio siūlymo nėra, tai neapriboja, juo labiau nepaneigia, Respublikos Prezidento konstitucinių įgaliojimų kreiptis į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią teisėjų instituciją patarimo dėl apygardos teismo teisėjo, kuris savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, atleidimo iš pareigų ir, gavus patarimą, atleisti tą teisėją iš pareigų, konstatuotina ir tai, kad Respublikos Prezidentas galėjo išleisti dekretą, kuriuo atleido G. Baziulį iš Vilniaus apygardos teismo teisėjo pareigų dėl to, kad jis savo poelgiu pažemino teisėjo vardą, nors šiam teisėjui dėl jo atliktų veiksmų iškėlus drausmės bylą Teisėjų garbės teismas nebuvo priėmęs sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti G. Baziulį iš Vilniaus apygardos teismo teisėjo pareigų.

3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 tuo aspektu, kad juo Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis buvo atleistas iš pareigų Teisėjų garbės teismui neišnagrinėjus jam iškeltos drausmės bylos ir nepriėmus joje sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti šį teisėją iš pareigų, neprieštarauja Teismų įstatymo 83 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 daliai, 2 dalies nuostatai „Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka: 1) už teisėjo vardą žeminantį poelgį“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies nuostatai „Drausmės byla teisėjui gali būti iškelta tuoj pat, kai paaiškėja bent vienas iš šio Įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 6 dalies nuostatai „Iškelta drausmės byla perduodama Teisėjų garbės teismui“, 86 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 2 dalies nuostatai „Teisėjų garbės teismas sprendimu gali pasiūlyti Respublikos Prezidentui <...> šio įstatymo nustatyta tvarka <...> 2) atleisti teisėją iš pareigų“, 90 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies 5 punktui, 6 dalies nuostatai „Apygardos teismo <...> teisėją iš pareigų atleidžia Respublikos Prezidentas“.

IV

Dėl Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekreto Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“ atitikties Konstitucijos 115 straipsniui ta apimtimi, kuria nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teismų teisėjai iš pareigų atleidžiami įstatymo nustatyta tvarka, 29 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

1. Pagal pareiškėjo – Lietuvos apeliacinio teismo prašymą sprendžiant, ar Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 neprieštarauja Konstitucijos 115 straipsniui ta apimtimi, kuria nustatyta, kad teisėjai iš pareigų atleidžiami įstatymo nustatyta tvarka, tuo aspektu, kad šiuo Respublikos Prezidento dekretu Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis buvo atleistas iš pareigų Teisėjų garbės teismui neišnagrinėjus jam iškeltos drausmės bylos ir nepriėmus joje sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti šį teisėją iš pareigų, pažymėtina, kad, kaip savo 2006 m. lapkričio 27 d. nutarime yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, Konstitucijos 115 straipsnyje įtvirtintas reikalavimas teisėjų atleidimo tvarką nustatyti įstatymu, aiškinamas Konstitucijos 111 straipsnio 4 dalies, pagal kurią teismų sudarymą ir kompetenciją nustato Teismų įstatymas, kontekste, reiškia, kad teisėjų atleidimo iš pareigų tvarka turi būti nustatyta ne bet kokiame, o būtent Teismų įstatyme; Teismų įstatyme nustatydamas teisėjų atleidimo iš pareigų tvarką įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi tam tikrą diskreciją, tačiau nustatydamas šią tvarką įstatymų leidėjas negali *inter alia* paneigti ar suvaržyti Konstitucijoje įtvirtintų Respublikos Prezidento, Seimo, taip pat Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytos specialios teisėjų institucijos konstitucinių įgaliojimų.

2. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime yra konstatuota, kad Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 neprieštarauja Teismų įstatymo 83 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 daliai, 2 dalies nuostatai „Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka: 1) už teisėjo vardą žeminantį poelgį“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies nuostatai „Drausmės byla teisėjui gali būti iškelta tuoj pat, kai paaiškėja bent vienas iš šio

Įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 6 dalies nuostatai „Iškelta drausmės byla perduodama Teisėjų garbės teismui“, 86 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 2 dalies nuostatai „Teisėjų garbės teismas sprendimu gali pasiūlyti Respublikos Prezidentui <...> šio įstatymo nustatyta tvarka <...> 2) atleisti teisėją iš pareigų“, 90 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies 5 punktui, 6 dalies nuostatai „Apygardos teismo <...> teisėją iš pareigų atleidžia Respublikos Prezidentas“.

3. Vadinasi, nėra teisinio pagrindo teigti, kad Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretu Nr. 140 atleidžiant Vilniaus apygardos teismo teisėją G. Baziulį iš pareigų buvo nepaisoma – tuo aspektu, kad šiuo Respublikos Prezidento dekretu Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis buvo atleistas iš pareigų Teisėjų garbės teismui neišnagrinėjus jam iškeltos drausmės bylos ir nepriėmus joje sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti šį teisėją iš pareigų, – Konstitucijos 115 straipsnio nuostatos, kad teisėjai atleidžiami iš pareigų įstatymo nustatyta tvarka.

4. Kartu konstatuotina, kad nėra teisinio pagrindo teigti, jog minėtu aspektu buvo nukrypta nuo Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalies, kurioje nustatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs, reikalavimų, taip pat nuo reikalavimų, kylančių iš konstitucinio teisinės valstybės principo.

5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, jog Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 tuo aspektu, kad šiuo Respublikos Prezidento dekretu Vilniaus apygardos teismo teisėjas G. Baziulis buvo atleistas iš pareigų Teisėjų garbės teismui neišnagrinėjus jam iškeltos drausmės bylos ir nepriėmus joje sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti šį teisėją iš pareigų, neprieštarauja Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 115 straipsniui ta apimtimi, kuria nustatyta, kad teisėjai atleidžiami iš pareigų įstatymo nustatyta tvarka, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56, 69 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

n u t a r i a:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 47 straipsnio (2003 m. balandžio 3 d. redakcija) 4 dalis (2002 m. sausio 24 d. redakcija; Žin., 2002, Nr. 17-649) ta apimtimi, kuria nustatyta, kad teisėjas negali atsakyti administracine tvarka, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 114 straipsnio 2 daliai.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“ (Žin., 2004, Nr. 104-3840) tuo aspektu, kad šiuo Respublikos Prezidento dekretu Vilniaus apygardos teismo teisėjas Giedrius Baziulis buvo atleistas iš pareigų Teisėjų garbės teismui neišnagrinėjus jam iškeltos drausmės bylos ir nepriėmus joje sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti šį teisėją iš pareigų, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

3. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekretas Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“ (Žin., 2004, Nr. 104-3840) tuo aspektu, kad šiuo Respublikos Prezidento dekretu Vilniaus apygardos teismo teisėjas Giedrius Baziulis buvo atleistas iš pareigų Teisėjų garbės teismui neišnagrinėjus jam iškeltos drausmės bylos ir nepriėmus joje sprendimo siūlyti Respublikos Prezidentui atleisti šį teisėją iš pareigų, neprieštarauja Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 83 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 daliai, 2 dalies nuostatai „Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka: 1) už teisėjo vardą žeminantį poelgį“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies nuostatai „Drausmės byla teisėjui gali būti iškelta tuoj pat, kai paaiškėja bent vienas iš šio Įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje numatytų nusižengimų“, 84 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 6 dalies nuostatai „Iškelta drausmės byla perduodama Teisėjų garbės teismui“, 86 straipsnio

(2002 m. sausio 24 d. redakcija) 2 dalies nuostatai „Teisėjų garbės teismas sprendimu gali pasiūlyti Respublikos Prezidentui <...> šio įstatymo nustatyta tvarka <...> 2) atleisti teisėją iš pareigų“, 90 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 1 dalies 5 punktui, 6 dalies nuostatai „Apygardos teismo <...> teisėją iš pareigų atleidžia Respublikos Prezidentas“.

4. Nutraukti bylos dalį dėl Lietuvos Respublikos Prezidento 2004 m. liepos 1 d. dekreto Nr. 140 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“ (Žin., 2004, Nr. 104-3840) atitikties Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 90 straipsnio (2002 m. sausio 24 d. redakcija) 7 daliai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius
Toma Birmontienė
Egidijus Kūris
Kęstutis Lapinskas
Zenonas Namavičius
Ramutė Ruškytė
Vytautas Sinkevičius
Stasys Stačiokas
Romualdas Kęstutis Urbaitis

_____